

ИНСТИТУТ ЗА БАЛКАНИСТИКА
С ЦЕНТЪР ПО ТРАКОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ЕКСПОЗИЦИОННИЯТ ДИЗАЙН КАТО МОСТ МЕЖДУ СЪДЪРЖАНИЕ И ПУБЛИКА

МАРТИНА ДЕНЕВА

Експозиционен дизайнер
Докторант, ИЕФЕМ – БАН

ЗА ЛЕКТОРА

ОБРАЗОВАНИЕ

Музеология, PhD (2020 - 2023)
Българска академия на науките

-

Интериорен дизайн, MSc (2015)
Политехничко ди Милано, Италия

Иновации / предприемачество – D. Degree (2015)
Алта Скуола Политехника, Италия

Интериорен дизайн, BA (2012)
Нов български университет

ЗА ЛЕКТОРА

ПРОФЕСИОНАЛЕН ОПИТ

Музей на хумора и сатирата

–

Национален етнографски музей
Национален природонаучен музей
Музей на хумора и сатирата
РЕМО ЕТЪР
РИМ Габрово
ИМ Попово

ЧАСТ 1. ЕКСПОЗИЦИОНЕН ДИЗАЙН – ИСТОРИЯ, СЪЩНОСТ, ОБХВАТ, СТУДИА

МУЗЕИТЕ И МУЗЕЙНИТЕ ЕКСПОЗИЦИИ

- 16 век – Първи колекции от любопитни природни артефакти и произведения на човешката мисъл, представени в специални помещения (кабинети) в частни домове, а в последствие и във владетелски колекции.
- 18 век – Първи публични музеи, които отварят вратите си към широката публика в държавни сгради и дворци.
- 19 век – Засилен интерес към науката и познанието, създаване на нови институции. Музеите увеличават влиянието си и започват да привличат все повече посетители.

Илюстрация на Феранте Императо в Dell'Historia Naturale (Неапол 1599), първото изображение на колекция от природонаучни обекти

ЕКСПОЗИЦИ И ИНФОРМАЦИЯ

- Промяна на посетителския профил – не само учени и представители на високите класи, а и обикновени хора, групи ученици и др.
- Достъп на публика без предварителни знания – нужда от информация за представените артефакти и същности.
- Преосмисляне на музейните пространства – развива се нов жанр в архитектурата, а експонатите в залите започват да по хронологични или тематични принципи.
- Музейните колекции не само създават удивление, а започват да комуникират и информират.

Образец от гнайс с музейен етикет от 19 век: „Гнайс с гранати.
Държава над Зумбо. Представено от д-р Ливингстън.“
Индустриален музей на Шотландия

ЕКСПОЗИЦИ И КОНТЕКСТ

- Идея за поставянето на музейния експонат в определен физически контекст.
- Свързва се с първите музеи на открито от 19 век и природонаучните музеи през 20-те години на 20 век с най-категоричен израз при екомузея.
- Вариации на тенденцията – обекти, пренесени ex situ в музеите с добавяне на възстановки, макети, диорами, илюстрации, фотомонети и медии, целящи да създадат контекст и втори план около тях.

Диорама на полярни мечки в Националния музей в Австралия, около 1930 г. (Източник – Музеи Виктория)

ЕКСПОЗИЦИ И НАРАТИВ

- Музеен наратив:

„Обяснение на връзката между група обекти според основата история (събития) или сюжети (отношения между събития), които ги свързват.

Историята и сюжетът могат да бъдат предадени скрито чрез групирането / поставянето на обекти във физическо пространство и оформлението на средата със сценографски подходи или по-ясно чрез текст, медия, игра, тематична обиколка, аудиогид, образователни дейности и информационни материали.“

- Тенденция, която става популярна през втората половина на 20 век с пик в съвременното и най-новата музеология.

История на видео изкуството, изложба в МоМА (1983)

ЕКСПОЗИЦИ И ПРЕЖИВЯВАНЕ

- Демократизация на обществата през последните 30 години и развитието на технологиите – трансформация на музейните институции.
- Нужда от промяна и разширяване на културните продукти, които се предлагат.
- Експозиционите пространства – полета за експерименти с нови материали, технологии, медии и ефекти, които превръщат музейното посещение в истинско преживяване.

Експозиция «Линия и форма» – Децата откриват колекцията, докато рисуват в Studio Play. (Изображение – Local Projects)

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Предпоставки за оформянето на специалността:

„Експозиционният дизайн е процесът на предаване на информация чрез визуален разказ във физическата среда. Това е интегративен, мултидисциплинарен процес, който [...] създава многопластови разкази около определена тема.“

SEGD – The Society for Experiential Graphic Design
<https://segd.org/what-exhibition-design-0>

ИНФОРМАЦИЯ + КОНТЕКСТ + НАРАТИВ + ПРЕЖИЯВАНЕ
в експозиционното пространство

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

„Експозиционните дизайнери работят в мултидисциплинарни екипи заедно със своите клиенти, за да им помогнат да разкажат истории на техните желани публики. Те оформят физическото преживяване подобно на режисьори, за да гарантират, че информацията е предадена по убедителен и смислен начин“.

*Skolnick 2007: Skolnick, Lee. Lorenc, Jan. Berger, Craig.
What is Exhibition Design? Hove: RotoVision S.A., 2007, 8.*

СПЕЦИАЛНОСТИ

- АРХИТЕКТУРА
- ЕКСПОЗИЦИОНЕН ДИЗАЙН
- ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН
- СЦЕНОГРАФИЯ
- АНИМАЦИЯ
- ХУДОЖЕСТВЕНА ИЛЮСТРАЦИЯ
- ОСВЕТЛЕНИЕ
- ВИДЕО / МУЛТИМЕДИЯ
- МЕБЕЛИ / ИНЖЕНЕРНИ РЕШЕНИЯ
- ИНТЕРАКТИВНИ РЕШЕНИЯ
- ФОТОГРАФИЯ

СТУДИА ЗА ЕКСПОЗИЦИОНЕН ДИЗАЙН

- Ателие Брюкнер, Германия
<https://atelier-brueckner.com/en>
- Студио Ралф Анелбаум, САЩ + груги
<https://raai.com/.com>
- Студио Пентаграм, САЩ
<https://www.pentagram.com>
- Студио Галахър, САЩ
<https://www.gallagherdesign.com>
- Студио Сколник и партньори, САЩ
<https://www.skolnick.com/>
- Студио Касон Ман, Великобритания
<https://cassonmann.com/>
- Студио Милоре и Сервето, Италия
<http://architettimiglioreservetto.it/>
- Студио БМА, Испания
<http://www.borismicka.com/>

ЧАСТ 2. МУЗЕЙНО СЪДЪРЖАНИЕ, МУЗЕЙНА ПУБЛИКА И ЕКСПОЗИЦИОНЕН ДИЗАЙН

ЕКСПОЗИЦИИТЕ КАТО КОМУНИКАЦИОНЕН ПРОЦЕС

„Представянето на културните ценности е дейността по разкриване и популяризиране на културната и научната им стойност пред обществото“, което се осъществява „чрез постоянни и временни експозиции“.

Закон за културното наследство

МУЗЕЙНО СЪДЪРЖАНИЕ

- Формира се на база научно изследване на материални и нематериални същности.
- Изходяща информация – на висок, професионален език в контекстуални рамки, които са далечни за живота на масовата публика.
- Бариера за възприемане на информацията.
- Нужда от „превод“ на музейното съдържание на разбираем и интересен за хората език.

МУЗЕЙНА ПУБЛИКА

- Възможно най-широката група потребители на услуги.
- Представители на всички възрасти и етноси с най-различен материален статус, образование и интереси.
- Адаптирането на музейното съдържание за всяка от тези групи би предположила различен подход, но физическата среда е една и експозицията трябва да бъде разбираема и интересна за всички.

КЛАСИЧЕСКАТА ЕКСПОЗИЦИЯ

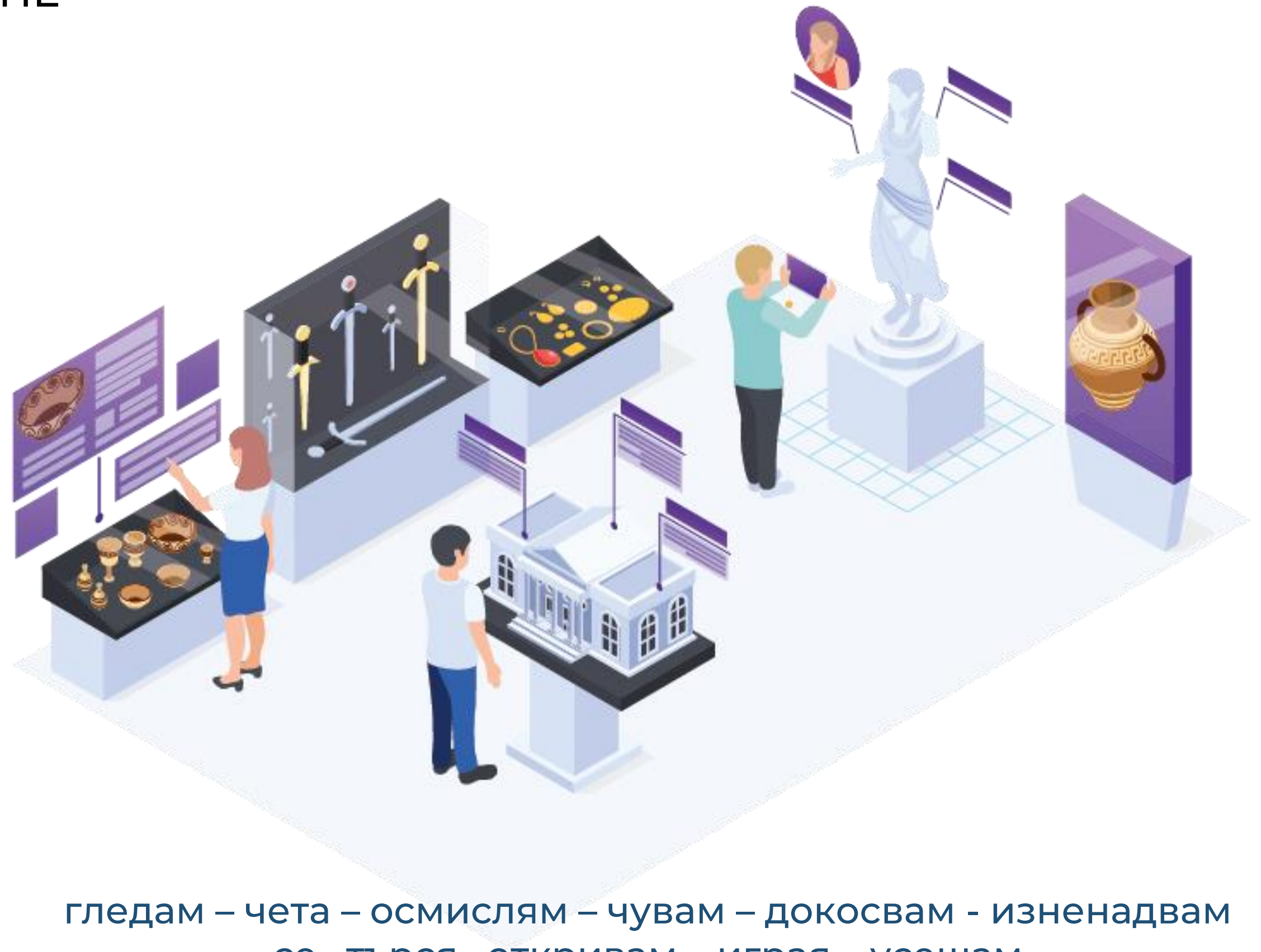
- Съдържание, представено по статичен начин – предметите са затворени във витрини, а информацията към тях е налична чрез етикет или текст.
- Основни комуникационни процеси: „гледам-чета-осмислям“
- Преживяване: по-скоро равно и монотонно, изискващо достатъчно време за осмисляне и рефлексия на видяното/прочетеното.
- Адаптацията на съдържанието е възможна само с намесата на медиатор (екскурзовод).

гледам – чета – осмислям

ЕКСПОЗИЦИЯТА - ПРЕЖИВЯВАНЕ

- Използват се инструментите на музейния наратив, експозиционния дизайн и съвременните технологии.
- Основната идея се развива и разделя на различни комуникационни пластове, визуализирани във физическата среда.
- Основни комуникационни процеси: „гледам-чета-осмислям-чувам-докосвам-изненадвам се-търся-откривам-играя-усещам“.
- Изграждане на множество „мостове“ между съдържание и публика.

гледам – чета – осмислям – чувам – докосвам - изненадвам
се –търся –откривам – играя – усещам

ПРОЦЕС НА РАБОТА

- ФАЗА 1: КОНЦЕПЦИЯ

Основната идея на експозицията се използва като гръбнак / сценарий.

Дизайнерите и музейният екип я анализират, разделят на отделни части и интерпретират всяка от тях във физическото пространство.

При анализа основният наратив се преосмисля и пречупва през призмата на различни групи посетители.

Отделят се любопитни факти, лични истории, алтернативни перспективи, връзки с местната среда или асоциации със съвремието – основа за различни елементи във физическата среда.

ПРОЦЕС НА РАБОТА

- ФАЗА 2: ПРОУЧВАНЕ

Селектират се проекти със сходни тематики и се оформя хипотеза за общата визия на експозицията (т.нар. moodboard – табло с комбинация от цветове, материали, текстури и графика).

- ФАЗА 3: ИДЕЕН ПРОЕКТ

Фиксират се ходовите линии и движението в залите, местата за заглавието и за въведенията във всяка от частите на експозицията, проектират се елементите във физическото пространство.

- ФАЗА 4: ТЕХНИЧЕСКИ ПРОЕКТ

- ФАЗА 5: ИЗПЪЛНЕНИЕ И НАДЗОР

ПРИМЕР

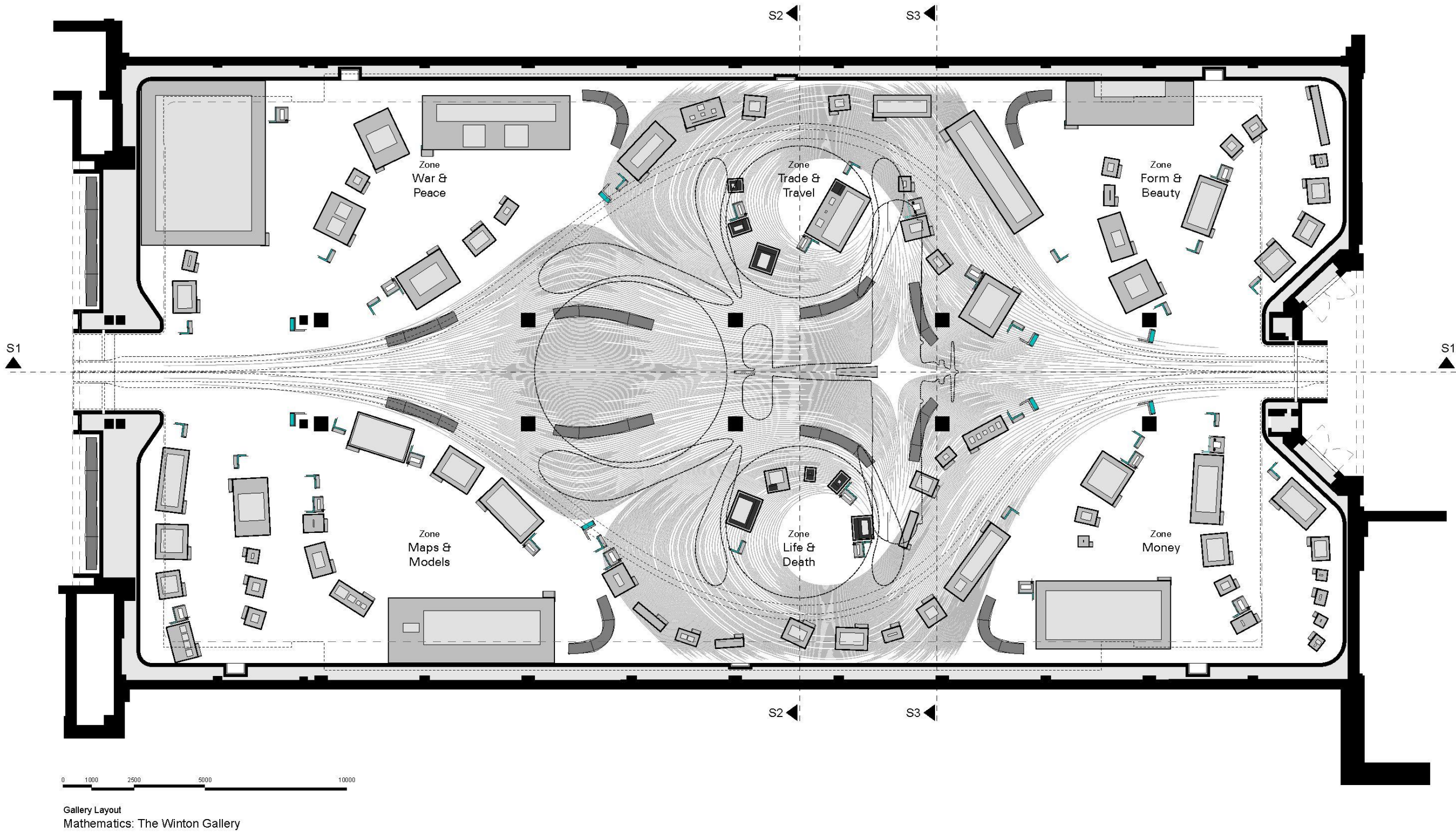
МАТЕМАТИКА: ГАЛЕРИЯ УИНТЪН

- Музей на науката, Лондон
- Zaha Hadid Architects
- 2014

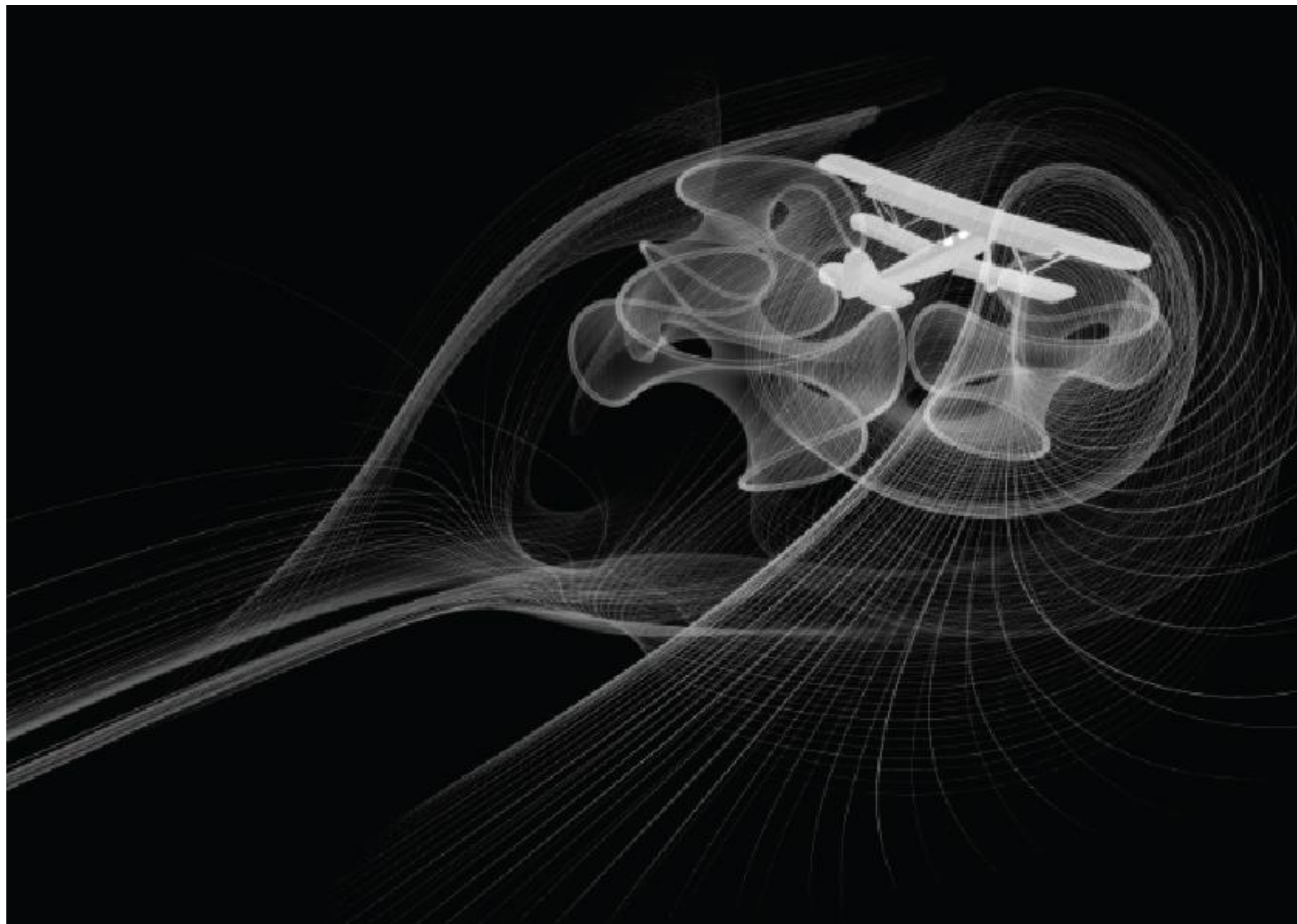
ПРИМЕР

ПЛАН НА
ЗАЛАТА

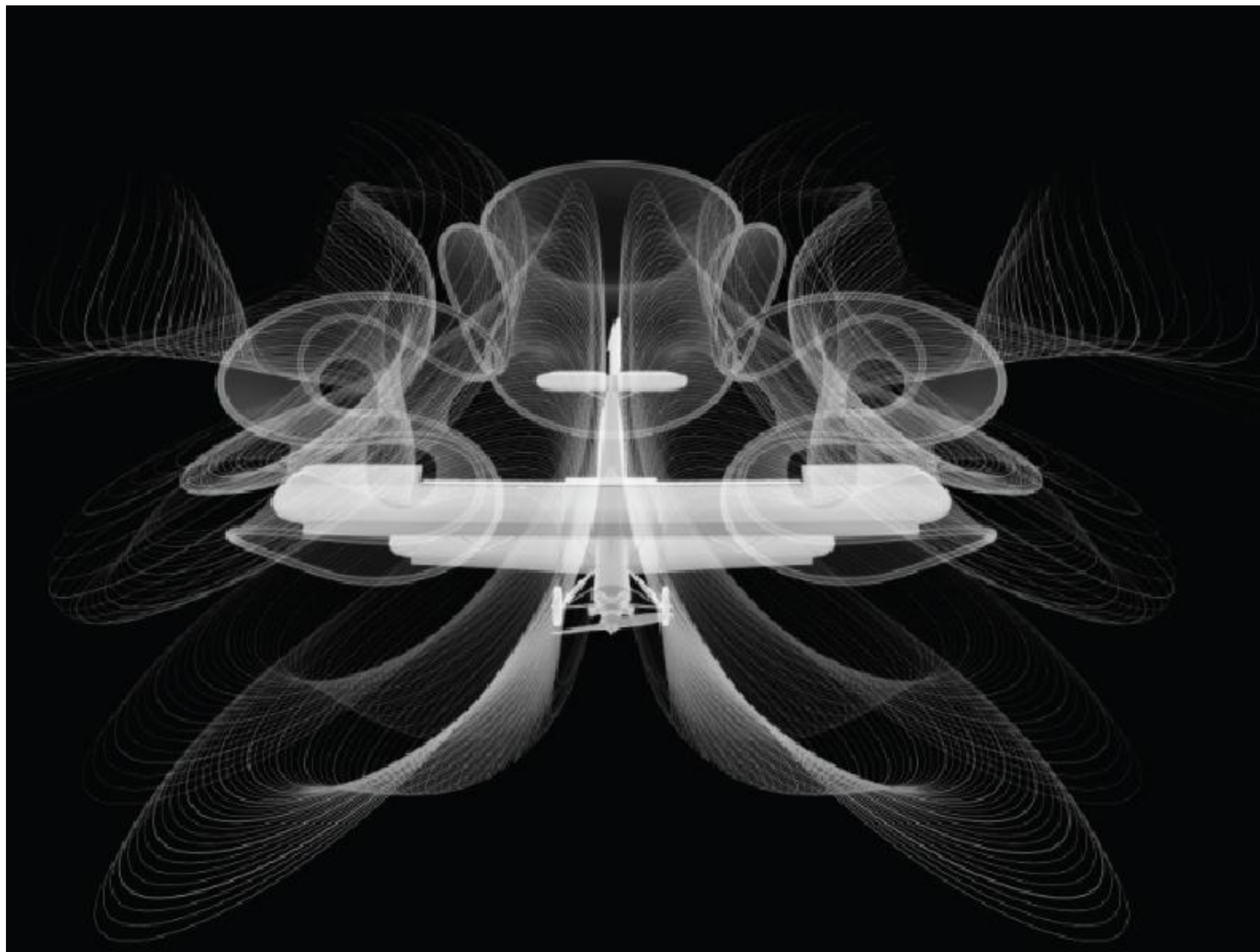
ПРИМЕР

МАТЕМАТИЧЕСКИ
МОДЕЛ НА ДВИЖЕНИЕТО
НА ВЪЗДУХА ОКОЛО
САМОЛЕТ

ПРИМЕР

МАТЕМАТИЧЕСКИ
МОДЕЛ НА ДВИЖЕНИЕТО
НА ВЪЗДУХА ОКОЛО
САМОЛЕТ

ПРИМЕР

ЭКСПОЗИЦИОННИ
ЭЛЕМЕНТЫ

ЧАСТ 3. ЕКСПОЗИЦИОНЕН ДИЗАЙН В БЪЛГАРИЯ – МИСИЯ ВЪЗМОЖНА

БЪЛГАРСКИТЕ МУЗЕИ – ИСТОРИЯ И СЪВРЕМИЕ

- Българските музеи са институции с дългогодишна история и традиции, водещи началото си от първите читалищни сбирки през Възраждането.
- Развитието им е проследено най-подробно от музеолога проф. Симеон Негков.
- По-малко информация е налична за оформлението на експозиционните площи в тях (в архиви на съответните институции или в СБХ).
- Преди социалистическия период експозициите са били подреждани главно от служителите.
- Любопитни експозиционни пространства от този период са залите на Народния етнографски музей, наричан „Къщата на куклите“, както и тези на Княжеския естествоисторически музей.

БЪЛГАРСКИТЕ МУЗЕИ – ИСТОРИЯ И СЪВРЕМИЕ

- През социалистическия период към съществуващите музеи се канализират огромни средства и се създават много нови институции.
- Експозициите от 60-те, 70-те и 80-те години се оформят задължително с помощта на архитекти и художници, а проектите се съблюдават или директно се изпълняват от СБХ.
- Търси се обща визия между архитектура и интериор в синхрон със съществуващата идеология и естетика на времето.
- Днес немалко музеи у нас все още използват (изцяло или частично) витрини и реквизит от периода, а модернизация на интериорите в този стил е огромно предизвикателство.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД БЪЛГАРСКИТЕ МУЗЕИ

- Съвременните експозиционни проекти изискват бюджет за продукция и за хонорари на всички външни специалисти и изпълнители. Малка част от музеите в България разполагат с такива собствени средства.
- Музейните сгради имат редица проблеми и невинаги експозиционните зали отговарят на изискванията за нормална експлоатация. Много от сградите са и паметници на културата.
- Най-често разработваните проекти са за временни експозиции, докато постоянните се обновяват частично или се заменят само елементи от тях.
- Липсва достатъчен опит сред музейните екипи за работа с външни подизпълнители, както и липват и достатъчно проектанти, желаещи да работят с музеи.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ЕКСПОЗИЦИОННИ ПРОЕКТИ

- Все повече млади хора и специалисти отправят поглед към културата и историята ни с желание да допринесат с работата си за тяхното представяне и популяризиране.
- Строителният бранш в България е много добре развит, съществуват и редица студиа за графичен дизайн, анимации, илюстрации, интерактивни решения и сценография.
- Българските музеи имат богато съдържание и достатъчно интересни истории и тематики, които могат да се интерпретират по съвременен начин.
- Организирант се все повече обучения и конференции за обмяна на опит между музейните институции. Нужно е същото и в частния бранш.

ПРИМЕРИ ОТ ПРАКТИКАТА НА ЛЕКТОРА

ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ ПОПОВО

- Тип: постоянна експозиция
- Година: 2019 – 2020
- Институция – ИМ Попово
- Локация: Попово, България

Управление: Владимир Иванов
Текстове: гл. ас. д-р Иглика Мишкова,
д-р Невена Неделчева
Превод: Симеон Станчев
Изложбен дизайн: Мартина Денева
Сценография: Елена Стумбова,
Стела Стойнова

ПРИМЕРИ ОТ ПРАКТИКАТА НА ЛЕКТОРА

ПЪТЯТ ДО ТРАПЕЗАТА

- Тип: Временна експозиция
- Година: 2020 + 2021
- Институция: НЕМ - БАН
- Локация: София, България

Текстове: Иглика Мишкова

Изложбен дизайн: Мартина Денева,
Елена Стумбова, Стела Стойнова

Графичен дизайн: Мартина Денева

Изпълнение: Елена Стумбова, Стела
Стойнова, екип на музея

Пчеларство

Медът е един от най-важните продукти на пчеларството. Той е изключително полезен за здравето и е богат на витамини и минерали. Медът е използван в медицината и в кулинарията. В България медът е известен още от древни времена. Пчеларството е важно занаят, който осигурява източник на мед и восък.

Пчелите са важни за екологичния баланс. Те са отговорни за опрашването на много растения, което е необходимо за производството на храна. Пчеларството е важно за поддържането на биоразнообразието. Пчелите са чувствителни към pesticidi и други вредни вещества, които могат да повлияят на здравето им.

Отглеждането на пчели е важно за получаване на мед и восък. Пчелите са важни за екологичния баланс. Пчеларството е важно за поддържането на биоразнообразието.

Beekeeping

The honey bee is one of the most important insects in the world. It is responsible for pollinating many of the plants that we eat. Honey bees are also a source of honey, which is a natural sweetener. Beekeeping is a hobby that has been practiced for thousands of years. It is a way to connect with nature and to learn about the life of these amazing insects.

Бeekeeping is a hobby that has been practiced for thousands of years. It is a way to connect with nature and to learn about the life of these amazing insects. Beekeeping is a hobby that has been practiced for thousands of years. It is a way to connect with nature and to learn about the life of these amazing insects.

Вярвания за пчелата и меда

Вярно е, че медът е полезен за здравето, но не всички вярвания са верни. Например, вярването, че медът може да лекува всички болести, е погрешно. Медът е полезен за здравето, но не трябва да се използва вместо медицинско лечение.

Beliefs about the bee and honey

It is true that honey is good for health, but not all beliefs are correct. For example, the belief that honey can cure all diseases is wrong. Honey is good for health, but it should not be used instead of medical treatment.

МЕД ОТ АКАЦИЯ

ACACIA HONEY

МЕД ОТ ЛИПА

LINDEN HONEY

МЕД ОТ СЛЪНЧОГЛЕД

SUNFLOWER HONEY

МЕД ОТ ЛАВАНДУЛА

LAUVENDER HONEY

МЕД ОТ МАГАРЕШКИ БОДИЛ

THISTLE HONEY

МЕД БУКЕТ

BOUQUET HONEY

МАКОВ МЕД

POPSEED HONEY

ПРОПОЛИС

PROPOLIS

Знаете ли...
You know...

ПРИМЕРИ ОТ ПРАКТИКАТА НА ЛЕКТОРА

МУЗЕЕН МАГАЗИН

- Тип: търговско пространство
- Година: 2021
- Институтция: НПНМ - БАН
- Локация: София, България

ПРИМЕРИ ОТ ПРАКТИКАТА НА ЛЕКТОРА

ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ ГАБРОВО

- Тип: постоянна експозиция
- Година: 2020 – 2022
- Локация: Габрово, България

Благодаря Ви!